

Asia: VN/22132/2020

Valtioneuvoston tasa-arvopoliittinen selonteko

Tulevaisuuden tasa-arvokysymykset

- 1. Tavoitteiden asettamiseksi on selonteossa tarkoitus käsitellä toimintaympäristössä tapahtuvia muutoksia sekä niiden ennakoitavissa olevia vaikutuksia sukupuolten tasa-arvoon. Millaisia tulevaisuutta ennakoivia tasa-arvokysymyksiä tai ongelmia mielestänne pitäisi selonteossa painottaa? Tarkasteltava aika on nykyhetkestä vuoteen 2030. Mainitkaa ja perustelkaa enintään viisi selkeää kysymystä. Mikäli mahdollista, sijoittakaa ne teemaotsikoiden alle sopivaksi katsomaanne kohtaan. Teema-alueet on esitelty edellä.**

Tasa-arvoa tulee jatkuvasti puolustaa, se ei koskaan tule valmiiksi. On havaittavissa, että tälläkin hetkellä on paljon liikehdintää mm. tyttöjen ja naisten seksuaali- ja lisääntymisoikeuksia vastaan. Mm. abortinvastaista liikehdintää esiintyy säännöllisesti. Olisikin tärkeää, että Suomi puolustaa vakaasti tyttöjen ja naisten seksuaali- ja lisääntymisoikeuksia, kuten se on tehnyt jo aiemminkin, ja pyrkii muutenkin estämään ja toimimaan vastavoimana sukupuolten tasa-arvon kannalta haitallisille poliittisille virtauksille.

Tyttöjen ja naisten poliittinen toiminta ja aktiivisuus mm. erilaisissa ihmisoikeuksiin liittyvissä kysymyksissä on kohdannut paljon vastustusta, ja osa vastustuksesta esiintyy vihapuheena ja maalittamisena, joka kohdistuu erityisen herkästi naisiin. Tähän on saatava ratkaisuja, jotka tukevat naisten ja tyttöjen poliittisen osallistumisen turvallisuutta.

Ihmiskaupan vastaiset toimet ovat tulevaisuudessa oletettavasti entistä tärkeämpiä, kun ilmastonmuutos lisää entisestään länsimaihin kolmansista maista pyrkivien ihmisten määrää. Naiset joutuvat herkästi seksuaalisen hyväksikäytön kohteiksi.

Maahanmuuttajataustaisten naisten integroitumista suomalaiseen yhteiskuntaan tulisi edistää erityisillä toimilla, ja myös havaita heidän moninainen potentiaalinsa yhteiskunnassa. Tällä hetkellä esimerkiksi maahanmuuttajataustaisia nuoria naisia ohjataan opintojärjestelmässä herkästi sukupuolittuneisiin koulutusohjelmiin, jotka johtavat naisvaltaisille matalapalkka-aloille.

Tasa-arvopoliittiset tavoitteet

2. Marinin hallituksen tavoitteena on parantaa kunnianhimoisesti tasa-arvoa yhteiskunnassa ja nostaa Suomi tasa-arvon kärkimaaksi. Mitkä mielestänne pitäisi olla Suomen kansalliset pitkän ajan tasa-arvopoliittiset tavoitteet, jotka toteutuessaan veisivät Suomea tasa-arvoisemmaksi yhteiskunnaksi? Huomioikaa, että kysymys on tavoitteista, ei välineistä tai toimenpiteistä. Tarkasteltava aika on nykyhetkestä vuoteen 2030. Mainitkaa enintään viisi konkreettista, selkeää ja seurattavissa olevaa tavoitetta.

a. Koulutuksen ja työelämän sukupuolisegregaation ja sen seurausten lieventäminen.

Suomessa on sitkeä ja länsieurooppalaisittain syvä sukupuolittunut jakautuminen monien koulutusalojen ja ammattialojen kohdalla, ja ns. tasa-aloja on verrattain vähän. Toimina tulisi olla ainakin opinto- ja ura-ohjauksen kehittäminen, työpaikkojen toimintakulttuurin tarkistaminen sekä palkkauksen kehittäminen tasa-arvoisemmaksi. Erityisesti naisten osuutta tulisi saada lisätyksi tekniikan aloilla, ja puolestaan miesten osuutta kasvatus- ja hoiva-aloilla tulisi kasvattaa. Kaiken kaikkiaan moniperustaisen tasa-arvon edistäminen opetuksessa ja ohjauksessa olisi tärkeää, sillä tällä alueella on havaittu merkittäviä puutteita opettajien ja ohjaajien tietämyksessä ja osaamisessa. Muutenkin olisi tärkeää, että oppilaitoksissa tasa-arvon toteutumista ja kehittymistä seurataan ja tilastoidaan sekä varmistetaan, että oppilaita kohdellaan tasa-arvoisesti.

Stereotyyppisiin sukupuolikäsityksiin perustuva segregatio rajoittaa nuorten suuntautumista heille yksilöllisesti soveltuville aloille. Samalla menetetään tärkeää potentiaalia eri aloilla. Jyrkän segregaaation seurauksia tulee lieventää. Naisvaltaiset alat ovat usein matalapalkkaisia aloja, ja olisikin tärkeä korjata palkkausta tasa-arvoisemmaksi.

b. Seksuaalisen häirinnän ja väkivallan vähentäminen:

seksuaalisen häirinnän kohtaaminen on tyttöjen ja nuorten naisten elämässä hyvin yleistä, ja mm. internetin välityksellä tapahtuvat epäasialliset yhteydenotot ovat varsin yleisiä. Ahdistelu, epäasiallinen kohtelu ja häirintä kohdistuu erityisesti nuoriin naisiin, eikä heille ole aina riittävästi tukea tarjolla tällaisissa tilanteissa. Erilaisissa kyselytutkimuksissa on havaittu, että nuorista naisista huomattavasti suurempi osa joutuu seksuaalisen häirinnän ja väkivallan uhreiksi kuin nuorista miehistä. Suomessa on myös naisiin kohdistuva väkivalta Euroopan tasolla korkealla tasolla, ja on tärkeää pyrkiä vaikuttamaan sen vähentämiseksi.

c. Äitien ja isien hoivavastuiden tasaisempi jakautuminen lasten hoidossa.

Äidit käyttävät edelleen valtaosan perhevapaista, mikä on omiaan tuottamaan heille haittaa työmarkkinoilla; varsinkin nuorten naisten on usein vaikea saada vakinaista työtä, kun oletetaan heidän lähtevän perhevapaille. Rekrytointiprosesseissa raskaussyrjintään tulisi olla nollatoleranssi. Olisi tärkeää, että sekä isät että äidit voivat viettää tasapuolisesti aikaa lastensa kanssa – niin vanhempien ja lasten hyvinvoinnin kannalta kuin työmarkkinoiden tasa-arvon näkökulmasta. On myös tärkeää helpottaa yleisesti työn ja perheen yhdistämistä. Perhevapaajärjestelmää ei tule kehittää työelämän ehdoilla vaan perheiden moninaisten tilanteiden ehdoilla.

d. Naisten tutkijanurien tukeminen ja naisten aseman vahvistaminen erityisesti korkeakoulujen ylemmissä tehtävissä.

Naisten osuus eri alojen tutkinto-opiskelijoista on kasvanut merkittävästi viime vuosikymmeninä, ja naisia valmistuukin monilta aloilta jo enemmän kuin miehiä. Silti heidän osuutensa ylemissä tehtävissä kuten professuureissa on jäänyt suhteellisen alhaiseksi. Asiaan vaikuttavat monenlaiset rakenteelliset ja asenteelliset tekijät, joihin olisi syytä puuttua.

On lisäksi tullut havaintoja, että viime aikainen koronatilanne rajoitustoimineen – mm. lasten siirtyminen etäkouluun ja päiväkotien ja harrastustoiminnan rajoittaminen - on vaikuttanut erityisen haitallisesti naisten tutkijanuraan ja heikentänyt mm. heidän julkaisumahdollisuuksiaan. Tällä voi olla pitkällä aikavälillä vaikutuksia heidän urakehitykseensä. Siksi olisi tärkeää kiinnittää asiaan huomiota ja varmistaa, että hoivavelvoitteista huolehtiminen ei aiheuta naisten tutkijanuralle tai etenemiselle ylempiin opetus- ja hallintotehtäviin kohtuutonta haittaa.

3. Mitkä mielestänne pitäisi olla Suomen tasa-arvopoliittiset tavoitteet koskien Euroopan unionia ja kansainvälistä toimintaympäristöä? Täsmentäkää ja perustelkaa, mikäli mahdollista.

Suomen tulisi edelleen edistää sukupuolinäkökulman integroimista unionin päätöksentekoprosesseihin, sukupuolinäkökulman valtavirtaistamista EU:n ulko- ja turvallisuuspolitiikassa sekä kehityspolitiikassa sekä tasa-arvoon liittyvän ohjelmatyön ja tasa-arvotoimielinten vahvistamista sekä YK:n Pekingin toimintaohjelman toimeenpanoa ja seurantaan EU:ssa yhteisten indikaattorien pohjalta. Myös maailmanlaajuisesti tärkeää vaikuttaa mm. tyttöjen ja naisten aseman kohentamiseksi mm. koulutusmahdollisuuksien tukemisella sekä seksuaalista väkivaltaa torjumalla.

Sukupuolten oikeudellinen asema

4. Lainsäädäntö on yksi merkittävä sukupuolten tasa-arvopoliitiikan väline. Miten lainsäädäntöä tai yksilön oikeussuojaa pitäisi mielestänne kehittää sukupuolten tasa-arvon lisäämiseksi? Huomatkaa, että kysymys ei koske ainoastaan tasa-arvolakia.

-

5. Moniperusteisella syrjinnällä tarkoitetaan syrjinnän kohteeksi joutumista sukupuolen ja jonkin muun ominaisuuden perusteella. Se voi olla myös rakenteellista. Mitkä moniperusteisen syrjinnän kysymykset mielestänne pitäisi ehdottomasti käsitellä selonteossa?

On havaintoja, että nuoret seksuaali- ja sukupuolivähemmistöihin kuuluvat joutuvat erityisen herkästi kiusaamisen ja syrjinnän kohteeksi kasvuympäristöissään, ja heillä on sen vuoksi kohonnut riski kohdata mielenterveysongelmia ja sosiaalisia haasteita elämässään. Olisi tärkeää pyrkiä vaikuttamaan heidän tilanteeseensa helpottavasti ja vähentämään seksuaali- ja sukupuolivähemmistöihin kohdistuvaa syrjintää niin oppilaitoksissa kuin muutenkin yhteiskunnassa. Heille tulisi lisäksi tarjota erilaisia tukimuotoja syrjinnän kielteisten vaikutusten vähentämiseksi. Tiettyjen uskonnollisten ja etnisten ryhmien keskuudessa syrjintä seksuaali- ja sukupuolivähemmistöihin kuuluvien nuorten osalta voi olla erityisen kärjistynyttä, ja heidät saatetaan jopa sulkea yhteisön ulkopuolelle, ja tähän tulisi kiinnittää erityistä huomiota.

Muut huomiot

6. Muuta mahdollisesti huomioitavaa selonteon valmistelussa?

-

Honkatukia Päivi
Nuorisotutkimusseura ry

Aapola-Kari Sinikka
Nuorisotutkimusseura ry